

شماره ۳ دوره ۳ پاییز ۱۴۰۲

فصلنامه مدیریت دانش در ورزش دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج

شناسایی و اعتباریابی راهبردهای موثر بر ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش

سید حسین آقا سیدمرتضی^۱، طیبه زرگر*^۲، بهرام قدیمی^۳، اکبر آفرینش خاکی^۴

۱- دانشجوی دکتری جامعه شناسی ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران-۲. استادیار مدیریت ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول). ۳- دانشیار جامعه شناسی ورزشی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران-۴. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران

zargar_ta@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۷

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۰۴/۰۶

چکیده

هدف از پژوهش حاضر شناسایی و اعتباریابی راهبردهای موثر بر ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش بود. روش پژوهش از نظر گردآوری داده‌ها آمیخته بود که به صورت کیفی-کمی بود. جامعه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان مدیریت ورزشی، کارشناسان وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک بودند. رشته تحصیلی و داشتن تالیفات علمی مرتبط با موضوع، دارا بودن سمت‌های مدیریتی و تجارب اجرایی در سیاست و دیپلماسی ورزش، دارا بودن سمت‌های مدیریتی و تجارب اجرایی در عرصه ورزش از جمله شاخص‌های انتخاب لیست اولیه صاحب‌نظران بود. در بخش کمی مدیران و کارشناسان ادارات وزارت و ورزش و جوانان بودند که تعداد آنان شامل ۳۶۰ نفر بود، بودند. ابزار پژوهش شامل مصاحبه‌های نیمه ساختارمند و پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که با توجه به کدهای استخراج شده در قسمت کیفی، طراحی گردید. تجزیه و تحلیل قسمت کیفی با نرم افزار Maxqda، همچنین تجزیه و تحلیل قسمت کمی با نرم افزار مدل معادلات ساختاری AMOS انجام گرفت. نتایج مربوطه به راهبردهای موثر بر ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش داده شده است که شامل، ۵ مفهوم و ۱۸ کدنهایی شناسایی و مورد تایید قرار گرفته اند. نتایج این تحقیق نشان داد راهبردهای پژوهش شامل سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم، تربیت نیروی انسانی، تدوین برنامه راهبردی، استفاده از تمام ظرفیت ها بود. در نهایت نتایج مدل به لحاظ اعتباریابی نیز تایید گردید. **واژه‌های کلیدی:** اعتباریابی، سیاست در ورزش، دیپلماسی ورزشی.

مقدمه

ورزش به عنوان پدیده ای جهانی در سراسر دنیا گسترش یافته است، ورزش خصوصیتی دارد که در دیگر پدیده های اجتماعی کمتر دیده می شود و آن چیزی نیست جز زیبایی. زیبایی و برزندگی خصوصیت ورزش است، توانایی اش را بروز می دهد، قدرتش را به رخ می کشد تا به اوج زیبایی برسد (Serena, 2019). ورزش در عصر ارتباطات و جهانی شدن از یک موضوع صرف ورزشی خارج شده و در طول سال های بسیار اثرات ماندگاری در عرصه های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و تجارت شهرها و نواحی پیرامون گذاشته است (Merkel, 2018).

اکثر مردم اعتقاد دارند که ورزش نقش ها و کارکردهای مهمی را در روابط بین الملل و صلح جهانی ایفا می کند. ورزش در سطح بین المللی به گونه ای دیگر نیز در تقویت هویت ملی موثر است بطوری که پیروزی تیم های ورزشی در میدان های جهانی باعث افزایش غرور ملی گردیده و به طور خودجوش مردم را به سوی جشن و شادمانی می برد. متأسفانه واقعیت های ورزشی به ندرت با ایده آل آن پیوند دارد. شرکت های چندملیتی از ورزش برای ترویج ایدئولوژی سیاسی شان استفاده می نمایند. امروزه ورزش در متن و بدنه اصلی روابط بین الملل قرار دارد. در این میان سیاست بین الملل به عنوان جزیی از روابط بین الملل مطرح است (Rookwood, 2019). در این راستا می توان گفت ورزشکاران صرفاً متعلق به یک تیم یا کشور نیستند؛ مسائل مربوط به ورزش و فرآیندهای جهانی با سیاست در ارتباط است. گاهی پذیرش ورزش و یا تیم های ورزشی یک کشور توسط دیگر کشورها و یا برخی سازمان ها نشانه آشکاری بر استقلال سیاسی آن کشور و یا آن رژیم سیاسی تلقی می شود و می تواند به صورت مقدمه ای بر پذیرش سیاسی و حقوق آن کشور به صورت رسمی باشد. به عنوان مثال تشکیل تیم فوتبال الجزایر در بحبوحه جنگ استقلال این کشور با فرانسه و فراخوانی بازیکنان حرفه ای فوتبال الجزایر که در تیم ملی فرانسه بازی می کردند توسط جبهه ملی آزادی بخش الجزایر خود مقدمه ای بر استقلال این کشور در سال ۱۹۶۲ بود (Shariati et al., 2016). نموده های سیاسی را می توان جزئی از روابط اجتماعی در مفهوم عام بین اقشار مختلف اجتماعی و یا مناسبات بین اجتماعات گوناگون محسوب کرد، این گونه روابط سیاسی هر یک به نحوی با وسایل و طرق گوناگون بین اجتماعات گوناگون در محدوده های وسیع یا با مرزبندی مشخص با روابط ورزشی - اجتماعی خاص و ساختار و شبکه های آن مرتبط بوده و در عین بهره برداری از نقش زیرساز و یا کارکردهای پنهانی و صوری آن برای پیشبرد و گسترش روابط موجود و شبکه های آن در حیطه وظایف خویش استفاده کرده و متقابلاً در تقویت روابط ورزشی - اجتماعی در درون یک جامعه و در بین ملل گوناگون نقش عمده ای را ایفاء می کنند که تاریخ معاصر ورزش در جهان مصداق خوبی بر این فرایند ارتباطی می باشد (Nouri et al, 2019).

نقش دولت ها در قاموس کارگزاران عیان و پنهان ورزش، بسیاری از مناسبات حوزه ورزش را به شکل جدی معنادار کرده و دریچه ای نو به کار کرد ویژه ورزش به عنوان یکی از محبوب ترین مقوله های مورد پذیرش مردم در سراسر جهان گشوده است. هم چنین کار کرد و نقش آفرینی ورزش در سیاست، در بسیاری موارد دولت ها را منتفع و یاری نموده یا به عنوان ابزاری در دسترس، در عرصه اجتماعی از سوی افراد جامعه به منظور تعقیب خواست ها و مطالبات خود مورد بهره و توجه قرار گرفته است (Murray, 2018). از سوی دیگر، ورزش در موضوعات اصلی و محوری روابط بین الملل چون قدرت، منافع ملی، امنیت، صلح، دولت ملت سازی، اعتبار و منزلت، سیاست خارجی، دیپلماسی و قدرت نرم تاثیر گذاشته و ایفای نقش می نماید (Castro, 2013). ورزش نقش مهمی در برساخته شدن ملت ها، دولت های ملی و هویت های ملی دارد (Bergsgard, 2018). در این زمینه پژوهش های انجام شده، در این رابطه محمدی عزیزلبدی و بهشتی (۱۳۹۹)، پژوهشی با عنوان

جامعه‌شناسی سیاسی ورزش: تأثیر ورزش و ورزشکاران حرفه‌ای بر زندگی سیاسی انجام دادند نتایج بدست آمده نشان داد که ورزش ابزار سیاسی - اجتماعی جدید و تأثیرگذار بر صحنه سیاست جوامع قلمداد می‌شود و همچنین نیروهای اجتماعی توانسته‌اند با این پدیده، نسبت به گذشته توانمندی سیاسی قابل ملاحظه‌ای کسب کنند (Azizabadi & Behshti, 2020). گیاه شناس بن بازاری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی سیاستگذاری ورزشی در ایران با تأکید بر مرجعیت‌های چندگانه تصمیم‌گیری پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که روند ناپایدار ورزش قهرمانی و حرفه‌ای با توجه به تعدد نهادهای تصمیم‌گیرنده در ورزش کشور می‌باشد (Giyahshenas, 2018). هادیان جزمی و کریمی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی چگونگی تعامل ورزش - سیاست خارجی بر پایه «نظریه میدان» پی‌یر به این نتیجه رسیدند که تأکید بر دو عنصر نظریه پی‌یر بوردیو یعنی «میدان و سرمایه» و تعمیم آن به عرصه جامعه بین‌الملل و کاربست مؤلفه‌های «قدرت نرم» و «دیپلماسی ورزشی»، رابطه ورزش با سیاست خارجی و چگونگی بهره‌گیری کشورها از میدان بین‌المللی ورزش در راستای اهداف سیاست خارجی تبیین می‌شود. (HadianJazmiandKarimi, 1401). فریس‌تینگ و اوتیسین^۱ (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان خودکامگی ورزش به مذاکره مرزهای بین حاکمیت ورزش و سیاست‌های دولت در دولت رفاه دانمارک پرداختند (Feris Ting & Otisin, 2020). آن‌ها بیان می‌کنند که برنامه حال حاضر سلامت عمومی دولت آزادیخواه دانمارک (۲۰۱۰-۲۰۲۰) مشخص است که خواهان مشارکت اجتماعی و همکاری بین بخش دولتی و خصوصی می‌باشد. مفهوم دولتی این است که موضوعات سیاسی سلامت و مسائل اجتماعی چالشی است که همبستگی جامعه براساس اتحادیه ورزشی غیر دولتی باید مسئولیت آن را در نظر بگیرد، برای مثال، با گزینه‌های جامع برای مردمی که هیچ سنتی برای فعالیت‌بدنی ندارند. این حاکمیت ورزش در علوم ورزش دانمارک به‌عنوان تخریب‌کننده خودکامگی ورزش بیان شده است. آن‌ها در مقاله خود به روش جامعه‌شناسی، توانایی و محدودیت‌های ممکن این روابط سیاسی را نشان می‌دهند. راک وود^۲ (۲۰۱۹) در پژوهش خود به بررسی دسترسی، امنیت و دیپلماسی: درک قدرت نرم، برندسازی ملت و چالش‌های سازمانی در جام جهانی فیفا ۲۰۲۲ قطر پرداخت. در این مقاله نگرانی‌ها و ملاحظات متعددی در رابطه با میزبانی اولین جام جهانی خاورمیانه در قطر در سال ۲۰۲۲ کشف شده است (Rookwood, 2019). یافته‌ها برخی از چالش‌های کلیدی سازمانی را در این رویداد نشان می‌دهد که شامل دسترسی حامی، امنیت و تجربه فن می‌باشد. در این راستا ضروری است کشورهای دنیا بخصوص کشور ایران که با حجم‌های زیادی در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و ... از سوی قدرت‌های بزرگ دنیا روبرو است، به رشد و گسترش روابط بین‌المللی خود از طریق ورزش توجه داشته باشد. کشور ایران در تاریخ ورزشی خود نشان داده است که در زمینه روابط بین‌الملل پیشینه مناسبی ندارد و همواره با مشکلات زیادی روبرو بوده است. این وضعیت نامناسب در کنار نبود پژوهشی در زمینه تأثیر سیاست در ورزش و استفاده از ظرفیت‌های سیاست در ورزش انجام پژوهش حاضر را بیش از پیش ضروری می‌سازد.

در این راستا ضروری است کشورهای دنیا بخصوص کشور ایران که با حجم‌های زیادی در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی و ... از سوی قدرت‌های بزرگ دنیا روبرو است، به رشد و گسترش روابط بین‌المللی خود از طریق ورزش توجه داشته باشد. کشور ایران در تاریخ ورزشی خود نشان داده است که در زمینه روابط بین‌الملل پیشینه مناسبی ندارد و همواره با مشکلات زیادی روبرو بوده است. این وضعیت نامناسب در کنار نبود پژوهشی در زمینه تأثیر سیاست در ورزش و استفاده از ظرفیت‌های سیاست در ورزش انجام پژوهش حاضر را بیش از پیش ضروری می‌سازد. با وجود پژوهش‌هایی که در زمینه سیاست در ورزش در حوزه‌های مختلف مطالعاتی انجام شده، بررسی‌های صورت گرفته مشخص کرد در حوزه ورزشی پژوهش‌های پراکنده‌ای به این

¹ Feris Ting & Otisin

² Rak Wod

موضوعات اختصاص یافته و تحقیقی که به دنبال ارائه الگوی برای استفاده و ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش باشد یافت نشد. لذا با توجه به نبود الگوی مناسب در جهت استفاده و فراهم کردن ظرفیت و بسترهای لازم، پژوهش حاضر می‌خواهد خلاء بیان شده را با طراحی الگوی ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش برطرف نماید و به این سوال پاسخ دهد که راهبردهای ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش کدامند؟

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نوع، تحقیقات کاربردی می‌باشد که به صورت میدانی انجام گردید. روش تحقیق حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها آمیخته بود که به دو روش کیفی و کمی انجام گرفت، بصورتی که در بخش کیفی از صاحب نظران مصاحبه انجام گرفت و در روش کمی نیز کدهای استخراج شده بصورت پرسشنامه تنظیم گردید و بعد از تایید، پرسشنامه‌ها در میان جامعه آماری پخش و گردآوری شد. جامعه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان مدیریت ورزشی، کارشناسان وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک بودند. رشته تحصیلی و داشتن تالیفات علمی مرتبط با موضوع، دارا بودن سمت‌های مدیریتی و تجارب اجرایی در سیاست و دیپلماسی ورزش، دارا بودن سمت‌های مدیریتی و تجارب اجرایی در عرصه ورزش از جمله شاخص‌های انتخاب لیست اولیه صاحب‌نظران بود. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری غیر احتمالی^۱، با انتخاب هدفمند و با حداکثر تنوع یا ناهمگونی استفاده شد. اندازه نمونه در این پژوهش بر مبنای شاخص اشباع نظری برابر با ۱۶ نفر بود، که با هریک از این افراد مصاحبه انجام شد و تک تک مصاحبه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و کدهای مرتبط با پژوهش استخراج گردید. همچنین در بخش کمی مدیران و کارشناسان ادارات وزارت و ورزش و جوانان بودند، که برابر با ۳۶۰ نفر انتخاب شدند. با توجه به سوابق شغلی، تحصیلی و پژوهشی نمونه‌های آماری، از میان آنان افرادی که در مورد تحقیق حاضر آگاهی داشته باشند به عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی در دسترس این افراد به عنوان نمونه مشخص گردیدند. در جهت پخش پرسشنامه‌ها از روش ارسال پرسشنامه به صورت حضوری، پست الکترونیک و فضای مجازی استفاده گردید.

ابزار پژوهش در بخش کیفی شامل مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که با توجه به مبانی نظری، پیشینه پژوهش و روش پژوهش انجام گرفت. همچنین در بخش کمی پرسشنامه بود که سوالات پرسشنامه برگرفته از کدهای استخراج شده بخش کیفی بود. به طور کلی این پرسشنامه حاوی ۲۶ راهبرد مؤثر بر ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش بود. از این رو با توجه به راهبردهای شناسایی شده، در قالب پرسشنامه تنظیم گردید که روایی محتوای آن توسط ۱۰ نفر از اساتید مدیریت ورزشی تایید گردید، این افراد خارج از نمونه‌های بخش کیفی بودند. سپس به منظور اعتباریابی مدل ترسیم شده در غالب روش معادلات ساختاری، سوالات به صورت طیف ۵ ارزشی لیکرت طراحی گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر از روش آمیخته (کیفی-کمی) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل قسمت کیفی با کمک نرم افزار Maxqda نسخه ۲۰۲۰ انجام گرفت، همچنین تجزیه و تحلیل قسمت کمی (اعتباریابی) با نرم افزار مدل معادلات ساختاری AMOS انجام گرفت.

¹. Non probability

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی مربوط به نمونه های آماری پژوهش حاضر در جدول ۲ به نمایش گذاشته شده است.

جدول ۲: یافته های توصیفی پژوهش

ویژگی های جمعیت شناختی	گروه ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۹	۵۷/۱۴
	زن	۷	۴۲/۸۶
بخش کیفی تحقیق	دکتری	۱۲	۸۵/۷۱
	کارشناسی ارشد	۴	۱۴/۲۹
جنسیت	مرد	۲۲۵	۶۲/۵
	زن	۱۳۵	۳۷/۵
بخش کمی تحقیق	زیر ۳۵ سال	۵۷	۱۵/۸
	۳۶-۴۵ سال	۱۸۶	۵۱/۷
	۴۶-۵۵ سال	۸۷	۲۴/۲
	بالای ۵۵ سال	۳۰	۳/۸

در بخش کیفی کدهای استخراج شده و مؤلفه های مربوط به هر یک از آن ها و در شناسایی راهبردهای ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش شد. به گونه ای که پس از تجزیه و تحلیل صورت گرفته این امکان وجود دارد تا به سؤالات اصلی و فرعی مطرح شده پاسخ داده شود.

نخستین گام در ساخت نظریه زمینه ای انجام کدگذاری باز است (Danaei Fard et al. 2019). کدگذاری باز از نظر واحد تحلیل به صورت سطر به سطر، عبارت به عبارت، یا پاراگراف به پاراگراف یا به صورت صفحه ای جداگانه انجام می شود. چنانچه واحد کدبندی، سطر باشد به هر یک از سطرها یا جمله ها، مفهوم یا کدی الصاق می شود. این کدها یا مفاهیم باید بتواند حداکثر فضای مفهومی و معنای آن را اشباع کنند (Beheshti, 2018). در این مرحله تمام اطلاعات کدبندی می شود. در کدبندی اولیه محقق براساس واحد کدبندی، به هر واحد مورد نظر یک کد (مفهوم، نام، برجسب) الصاق می کند. مفاهیم یا کدهای بدست آمده در این مرحله، سنگ بنای مقوله های عمده بعدی و نیز اجزای اصلی نظریه زمینه ای در حال ظهور را شکل می کند (Mohammadpour, 2012). حال که کلیه داده ها کدگذاری شده و کدها یا مفاهیم اولیه متعددی ساخته شدند، مرحله دوم کدگذاری باز آغاز می شود. محقق در این مرحله با متون خام کار ندارد، بلکه با مفاهیمی که تولید کرده است، سروکار دارد. هدف این مرحله از کدبندی باز که به کدگذاری "متمرکز" نیز مرسوم است، تولید و استخراج مقوله های عمده است. در جدول شماره ۳، نحوه کدگذاری سطح اول (اولیه) و سطح دوم (متمرکز) با عنوان درک معنای شناسایی راهبردهای موثر بر ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش آمده است.

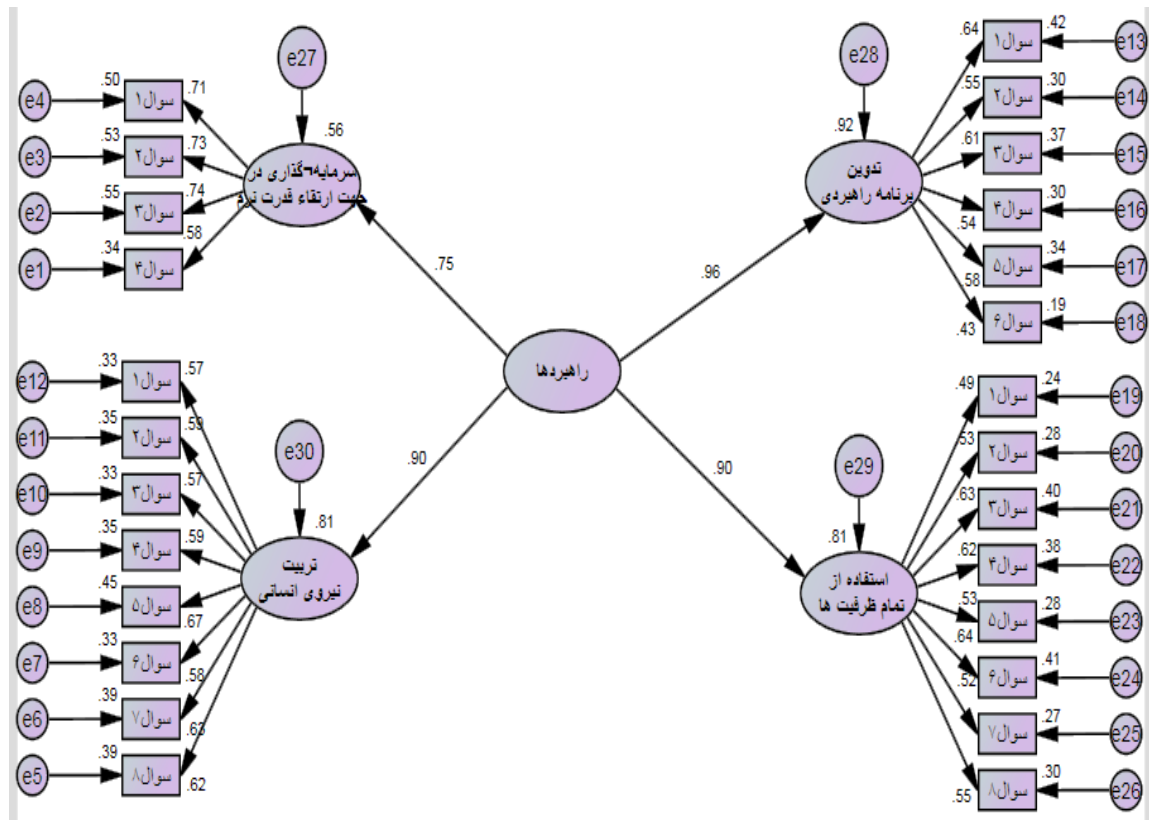
در جدول شماره ۲، نتایج مربوطه به راهبردهای موثر بر ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش نشان داده شده است. همانگونه که مشاهده می شود، ۴ مفهوم و ۲۶ کدنهایی شناسایی و مورد تایید قرار گرفته اند.

جدول ۲: مفاهیم و کدهای نهایی راهبردهای ایجاد ظرفیت ها و بسترهای سیاسی در ورزش

کدبندی اصلی	کدبندی محوری	کد اولیه	نشانگر
راهبردها	سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم	تخصیص بودجه ویژه کسب کرسی‌های موثر در سازمان‌های بین-المللی	P4,P6,P10
		اختصاص اعتبارات ارزی مناسب برای هزینه در مجامع بین‌المللی	P11,P16
	تربیت نیروی انسانی	هزینه‌کرد در ورزش از طریق برگزاری رویدادهای ورزشی مهم	P5,P13
		منابع مالی برای حمایت از برنامه‌های دیپلماسی	P4,P9,P12
		دانش علمی	P10
		شناخت معاهدات ورزشی بین‌المللی	P1,P11,P16
		دانش دیپلماسی ورزش	P7,P12
		خودآگاهی سیاسی	P16
		دانش تجربی	P4,P14
		فن بیان مناسب	P1,P12,P15
داشتن مهارت سیاسی برای مدیران	P4,P9,P13		
راهبردها	تدوین برنامه راهبردی	تسلط به زبان انگلیسی	P17,P16
		استفاده از ورزش به عنوان یک راهبرد اولویت‌دار	P5,P13
	تدوین برنامه راهبردی	تعیین چشم‌انداز	P7, P14, P15
		تعیین فلسفه وجودی ورزش	P3,P7
		شناخت پیشران‌های اصلی حوزه ورزش	P3, P12
		تدوین برنامه مبتنی بر سیاست‌های ملی کشور	P2, P4, P12
		هدف‌گذاری‌ها	P7, P9, P11, P14
		شکل‌گیری کمیته‌های تخصصی در فدراسیون‌ها پیرامون دیپلماسی	P3, P4
		بکارگیری ورزش به عنوان یک ابزار در حوزه سیاست	P19,P10
		حمایت مسئولین کرسی‌های بین‌المللی ورزشی از سوی مسئولان	P8, P7
استفاده از تمام ظرفیت‌ها	استفاده از ظرفیت مشاوره‌ای وزارت خارجه	P1	
	تعیین جایگاهی برای ورزش از سوی وزارت امور خارجه	P8,P16	
	پیگیری دیپلماسی از طریق نهادهای غیردولتی	P4, P11	
	ایجاد یک نهاد نظارتی برای پیشبرد امور ورزش از طریق سیاست	P8,P3	
	ایجاد کمیته‌های اجرایی با هدف کسب کرسی‌های بین‌المللی	P3,P10	

در بخش کمی نیز تحلیل عاملی تاییدی مرتبه رابطه عامل یا عامل‌ها (متغیرهای پنهان) با گویه‌ها (متغیرهای مشاهده‌پذیر) مورد سنجش قرار می‌گیرد. در این روش هیچ‌گونه رابطه‌ای بین متغیرهای پنهان مورد بررسی قرار نمی‌گیرد. این نوع مدل اندازه‌گیری صرفاً برای اطمینان از آن است که متغیرهای پنهان درست اندازه‌گیری شده‌اند. در تحلیل عاملی تاییدی مرتبه اول می‌توان رابطه یک عامل با چند گویه یا چندعامل با چند گویه را مورد بررسی قرار داد. جهت تأیید عوامل و فاکتورهای استخراج شده پرسش‌نامه‌های پژوهش از روش تحلیل عاملی تأییدی (مرتبه اول) بر پایه نرم‌افزار آموس استفاده شد. یکی از روش‌های ارزیابی متغیرهای پنهان در مدل اندازه‌گیری سازنده یا ترکیبی استفاده از تحلیل آماری در سطح متغیرهای مشاهده‌پذیر است (Skinner, Edwards & Corbett, 2014). در اینجا سوالی که مطرح می‌شود این است که آیا هر کدام از مشاهده‌پذیرها سهمی در متغیر پنهان تشکیل شده داشته و معنای مفهوم مورد نظر را منتقل می‌کنند؟ در این روش دو رابطه وجود دارد:

معناداری وزن‌ها: در اینجا هدف بررسی این مورد است که آیا این متغیر مشاهده‌پذیر می‌تواند برای ایجاد متغیر پنهان تشکیل شونده مرتبط یا نامرتب باشد؟ برای پاسخ به این سوال معناداری معرف‌های تشکیل دهنده در خور توجه قرار می‌گیرد (Henseler, 2009).

شکل (۱): مدل پژوهش

شکل ۱، بارهای عاملی (λ) را برای هریک از عامل‌ها و معرف‌های راهبردهای ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش نشان می‌دهد. بنابر نتایج بدست آمده مقدار بارهای عاملی متغیرهای آشکار از نقطه برش ۰/۴ و مقدار آماره تی آن‌ها نیز از نقطه برش ۲/۵۶۷ بزرگتر بود ($P < 0/01$) که نشان از اطمینان به سازه مورد نظر دارد.

جدول ۲- شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل اندازه‌گیری راهبردهای ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش

شاخص‌ها	نام شاخص	مدل نهایی	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش	GOF	۰/۹۰۶	> ۰/۹۰
	GOFA	۰/۹۰۲	> ۰/۹۰
شاخص‌های برازش مطلق	NFI	۰/۹۴۳	> ۰/۹۰
	CFI	۰/۹۲۲	> ۰/۹۰
	RFI	۰/۹۱۲	> ۰/۹۰
	IFI	۰/۹۹۴	> ۰/۹۰
	PNFI	۰/۷۰۱	> ۰/۹۰
شاخص‌های برازش مقتصد	RMSEA	۰/۰۷۲	< ۰/۰۱
	CMIN/df	۲/۷۸۲	< ۳

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند، به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار است و همگی شاخص‌ها دلالت بر مطلوبیت راهبردهای ایجاد ظرفیت‌ها و بسترهای سیاسی در ورزش دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج بدست آمده نشان داد که راهبردها شناسایی شده شامل عوامل سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم، داشتن برنامه جامع، تربیت نیروی انسانی و استفاده از تمام ظرفیت‌ها می‌باشد. سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی از دیگر عوامل فرعی مؤثر بر ساختار ورزش شناخته شد. امروزه ورزش و مسابقات ورزشی بطور گسترده‌ای وارد زندگی خصوصی و عمومی مردم جهان شده است و بر رفتار افراد، جوامع، دولت‌ها و رسانه‌ها تأثیر می‌گذارد. این پدیده دارای پیامد سیاسی نیز می‌باشد که روابط دولت‌ها و گروه‌های اجتماعی را تحت الشعاع قرار می‌دهد و با مفاهیمی چون قدرت ملی، رقابت، همگرایی، واگرایی، ستیز و منازعه، ناسیونالیسم و ملی‌گرایی، اتحاد و وحدت ملی و نظایر آن پیوند می‌خورد و بر نگرش و رفتار دولت‌ها و ملت‌ها نسبت به همدیگر تأثیر می‌گذارد. تلفیق سیاست و ورزش به عنوان ابزاری کارآمد و قابل انعطاف در سیاست خارجی، زمینه‌ساز ارتقاء روابط دولت‌ها و به تبع آن افزایش تفاهم میان ملت‌ها و ایجاد صلح و ثبات بین‌المللی است. امروزه با ناکارآمدی راهکارهای نظامی در حل مناقشه‌ها و منازعات جهانی و برقراری امنیت بین‌المللی، نیاز به استفاده از این پدیده به عنوان راه حلی بنیادین در میان دولت‌ها، بیش از پیش احساس می‌شود (Ghasemi, 2017). یکی از انگیزه‌های دولت‌ها برای حمایت از ورزش و به نوعی دخالت و راهبری آن را باید در این موضوع دید که موفقیت یک کشور در عرصه ورزشی می‌تواند برای آن کشور در عرصه بین‌المللی اعتبار و حیثیت ایجاد کند (Shariati et al., 2016). نتایج همسو با یافته‌های Javadipour (2016) و Peymanfar (2015) می‌باشد. به طوری که پیمان فر (۱۳۹۵) در پژوهش خود یکی از عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی را سیاست‌ها و برنامه‌ها و مفاهیمی همچون ارزش‌های جهانی، ساختار، چشم‌انداز و سیاست‌گذاری معرفی کرد. (Javadipoe et al (2009) این‌گونه بیان می‌کند که ورزش از طریق تحکیم ارزش‌های انسانی و همبستگی ملی و افزایش مشارکت سیاسی بر سیاست تأثیر می‌نهد و البته خود نیز به‌ویژه در زمان برگزاری ورزش‌های بین‌المللی مورد استفاده قدرت‌های جهانی واقع می‌گردد. در این بین

اصل بر برنامه‌ریزی صحیح است که می‌تواند حرکت این پدیده را منظم‌تر و با سرعت بیشتر دنبال کند؛ بخصوص اگر در این بین چشم‌انداز مطلوب تعیین شده باشد. به طور خلاصه می‌توان بیان کرد که برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مطلوب و صحیح می‌تواند حرکت این پدیده ورزش را منظم‌تر و با سرعت بیشتر دنبال کند؛ بخصوص اگر در این بین چشم‌انداز مطلوب تعیین شده باشد. دیگر عامل شناسایی شده در این بخش ساختار سازمان‌های ورزشی و عامل جایگاه ورزش کشور در جهان بود که خود از مفاهیمی همچون هماهنگی سازمان‌ها و نهادهای مؤثر ورزشی داخلی با یکدیگر، ساختار دولتی ورزش ایران و برخوردهای شخصی و سلیقه‌ای و میزبانی مسابقات و رویدادهای بین‌المللی بزرگ ورزشی و حضور حداکثری در رقابت‌های معتبر بین‌المللی تشکیل شده بود؛ یکی از مهم‌ترین موارد که بیشتر افراد مصاحبه‌شونده نیز در توسعه روابط بین‌الملل به آن اشاره داشتند کسب میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی و نقش مؤثر آن در این زمینه بود که بیشتر کشورهای قدرتمند و دارای نفوذ سیاسی به دنبال کسب این‌گونه میزبانی‌ها و استفاده از مزایا و فواید آن می‌باشند. نتایج همسو با یافته (Shariati, 2016) می‌باشد، که بیان کرد ایران از دیدگاه دیپلماسی ورزش هنوز الگوی مناسب و درخوری را پیدا نکرده است که به اهمیت جایگاه ورزش و ساختار ورزشی اشاره کرده است. لذا می‌توان با هماهنگی سازمان‌ها و نهادهای مؤثر ورزشی داخلی با یکدیگر، ساختار دولتی ورزش ایران و برخوردهای شخصی و سلیقه‌ای و میزبانی مسابقات و رویدادهای بین‌المللی بزرگ ورزشی و حضور حداکثری در رقابت‌های معتبر بین‌المللی در این زمینه گام مهمی را برداشت. به طوری که میزبانی رویدادهای بین‌المللی در این راستا می‌تواند علاوه بر مزیت‌های اقتصادی و اجتماعی، می‌تواند برای غلبه بر تهدیدهایی چون وجود تعارضات منطقه‌ای بین ایران و برخی کشورهای منطقه‌ای و همچنین جنگ نرم برخی کشورهای غربی علیه ایران راهگشا باشد (Leblanc, 2016). در این رابطه نیز Hadian Jazmi and Karimi (2022)، بیان کردند تأکید بر دو عنصر نظریه پی‌یر بوردیو یعنی «میدان و سرمایه» و تعمیم آن به عرصه جامعه بین‌الملل و کاربست مؤلفه‌های «قدرت نرم» و «دیپلماسی ورزشی»، رابطه ورزش با سیاست خارجی و چگونگی بهره‌گیری کشورها از میدان بین‌المللی ورزش در راستای اهداف سیاست خارجی تبیین می‌شود. همچنین بهره‌مندی از ظرفیت دیپلماسی ورزشی در عرصه بین‌الملل در گروه تدوین برنامه راهبردی است و تا زمانیکه برای این منظور برنامه‌ای جامع و مانع تدوین و طرح‌ریزی نشود نمی‌توان انتظار آن را داشت که سیاست‌های تعیین شده در این حوزه به درستی اجرا شود. براساس اجماع نظر مصاحبه‌شوندگان در تدوین برنامه راهبردی لازم است به استفاده از ورزش به عنوان یک راهبرد اولویت‌دار، تعیین چشم‌انداز، تعیین فلسفه وجودی ورزش، شناخت پیشران‌های اصلی حوزه ورزش، تدوین برنامه مبتنی بر سیاست‌های ملی کشور و هدف-گذاری تأکید و تمرکز شود. در مقابل تحلیل مصاحبه‌ها نشان داد علاوه بر تأکید بر شاخص مذکور بایستی به سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم هم توجه شود. سرمایه‌گذاری در جهت ارتقاء قدرت نرم به این معنا که بودجه کافی ویژه کسب کرسی‌های مؤثر در سازمان‌های بین‌المللی، اعتبارات ارزی مناسب برای هزینه در مجامع بین‌المللی ورزشی تخصیص یابد و در ورزش برای برگزاری رویدادهای ورزشی مهم هزینه شود.

- [Serena, Orsani \(2019\), "Contribution of Sport within the Process of Peace and Reconciliation", Pp 1-29.](#)
- [Merkel, U. \(2018\). The politics of sport diplomacy and reunification in divided Korea. International Review for the Sociology of Sport, 43\(3\), 289-311](#)
- [Rookwood, J. \(2019\), "Access, security and diplomacy: Perceptions of soft power, nation branding and the organisational challenges facing Qatar's 2022 FIFA World Cup", Sport, Business and Management, Vol. 9 No. 1, pp. 26-44. <https://doi.org/10.1108/SBM-02-2018-0016>](#)
- [Shariati, Mehdi and Guderzi, Mahmoud \(2016\) Structural modeling of sports diplomacy components in the development of international relations of the Islamic Republic of Iran, New Approaches in Sports Management, Volume 5, Number 16, 89-104.](#)
- [Nouri, Daud., Old, Bahram., and Shujaei, Masoumeh. \(2017\). Designing a model of Iran's football diplomacy based on grounded theory. Strategic Studies of Sports and Youth, Volume 17, Number 41, pp. 1-33.](#)
- [Castro, A. S. \(2013\). South Africa's Engagement in Sports Diplomacy: The Successful Hosting of the 2010 FIFA World Cup. The Hague Journal of Diplomacy, 8\(3-4\), 197-210.](#)
- [Bergsgard, N. A., & Rommetvedt, H. \(2018\). Sport and politics: the case of Norway. International Review for the Sociology of Sport, 41\(1\), 7-27.](#)
- [Giyahshenas, Benbazari, Javad, Sai, Ahmad, Zibaklam, Sadeq, Malek Mohammadi, Hamid Reza. \(2018\). Sports policymaking in Iran with emphasis on multiple decision-making authorities. Contemporary researches in sports management, 9\(18\), 65-76.](#)
- [Friis Thing, L., Ottesen, J. L. \(2020\). The autonomy of sports: negotiating boundaries between sports governance and government policy in the Danish welfare state. Department of Exercise and Sport Sciences, University of Copenhagen, Denmark. International Journal of Sport Policy.](#)
- [Rookwood, J. \(2019\), "Access, security and diplomacy: Perceptions of soft power, nation branding and the organisational challenges facing Qatar's 2022 FIFA World Cup", Sport, Business and Management, Vol. 9 No. 1, pp. 26-44. <https://doi.org/10.1108/SBM-02-2018-0016>](#)
- [Danaei Fard, Hassan, Elwani, Seyed Mehdi, Azar, Adel. \(2018\). Qualitative research methodology in management: a comprehensive approach. Tehran: Ishraghi Publications, Safar.](#)
- [Beheshti, Samad. \(2018\). Qualitative data analysis with maxqda software. Miscellaneous publications, third edition. Tehran.](#)
- [Mohammadpour, Ahmed. \(2012\). Qualitative research method against method 1 and 2, steps and scientific procedures in qualitative methodology. Tehran: Sociologists Publications.](#)
- [Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. \(2014\). Research methods for sport management. Routledge](#)
- [Kreuger, L., & Neuman, W. L. \(2006\). Social work research methods: qualitative and quantitative approaches: with Research Navigator. Pearson/Allyn and Bacon.](#)
- [Ghasemi, Hamid; Pourkiani, Mohammad, Sabbagh Navin, Mahnaz \(2017\) Comparison of the status of international relations of the National Federation of University Sports of Iran with selected countries, article 7, volume 5, number 20.](#)
- [Javadipour, M. Derari, S. \(2016\) Identifying the factors affecting the policy-making of public sports in Iran, Science and Technology policy, 7th volume, number 3 \(20 series\), 71-85](#)

- [Peymanfar, Mohammad Hassan \(2015\) Compilation of a strategic model for the development of sports diplomacy in the Islamic Republic of Iran, dissertation for obtaining a doctorate degree, Khwarazmi University](#)
- [Shariati, Mehdi, and Gudarzi, Mahmoud. \(2016\). Structural modeling of sports diplomacy components in the development of international relations of the Islamic Republic of Iran. New Approaches in Sports Management, Volume 5, Number 16, pp: 89-104.](#)
- [Leblanc, K., Queguiner, B., Diaz, F., Cornet, V., Michel-Rodriguez, M., de Madron, X. D., ... & Conan, P. \(2018\). Nanoplanktonic diatoms are globally overlooked but play a role in spring blooms and carbon export. Nature communications, 9\(1\), 1-12.](#)
- [Merkel, U. \(2018\). The politics of sport diplomacy and reunification in divided Korea. International Review for the Sociology of Sport, 43\(3\), 289-311.](#)
- [Murray, S. \(2018\). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. Sport in Society, 17\(9\), 1098-1118](#)
- [Hadian, N., & Karimi, A. H. \(2022\). Studying the Relationship between Sport and Foreign Policy on the Basis of Pierre Bourdieu's Field Theory. POLITICAL QUARTERLY, 52\(1\), 284-259. doi: 10.22059/jpq.2022.287773.1007484](#)

Identifying and validating effective strategies on creating capacities and political bases in sports

Seyyed Hossein Agha Syed Morteza¹, Tayyaba zargar^{*2}, Bahram Taradi³, Akbar

Afarinesh Khaki⁴

1. PhD student of Sports Sociology, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran 2. Assistant Professor of Sports Management, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (corresponding author) 3. Associate Professor of Sports Sociology, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran 4. Assistant Professor of Sports Management, Islamic Azad University of South Tehran

Branch, Tehran, Iran

zargar_ta@yahoo.com

Received: 2023-06-27 Accepted: 2023-09-29

Abstract

The purpose of the current research was to identify and validate effective strategies for creating capacities and political bases in sports. The research method was mixed in terms of data collection, which was qualitative-quantitative. The statistical community in the qualitative section included the statistical community in the qualitative section included sports management experts, experts from the Ministry of Sports and the National Olympic Committee. Field of study and having scientific publications related to the subject, having managerial positions and executive experience in sports politics and diplomacy, having managerial positions and executive experience in the field of sports were among the selection indicators for the initial list of experts. In the quantitative section, there were managers and experts of the Ministry and Sports and Youth Departments, whose number included 360 people. The research tool included semi-structured interviews and a structured researcher questionnaire, which was designed according to the codes extracted in the qualitative part. Qualitative part analysis was done with Maxqda software, and quantitative part analysis was done with AMOS structural equation model software. The relevant results have been given to effective strategies on creating capacities and political platforms in sports, which include 5 concepts and 18 final codes that have been identified and approved. The results of this research showed that research strategies included investing in the promotion of soft power, training human resources, developing a strategic plan, and using all capacities. Finally, the results of the model were also confirmed in terms of validation.

Keywords: accreditation, politics in sports, sports diplomacy.